Verslag Debriefing CSW63

Op dinsdag 23 april 2019 vond in het kantoor van WO=MEN in Den Haag de debriefing over de 63e sessie van de VN Commission on the Status of Women (CSW63, 11 – 22 maart 2019) met het maatschappelijk middenveld plaats. Aanwezig waren vertegenwoordigers van uiteenlopende Nederlandse maatschappelijke organisaties die zich bezighouden met gendergelijkheid en vrouwenrechten.

Na een kort welkom door WO=MEN's Margriet van der Zouw, begon de middag met een reflectie door Lisanne Post en Zehrâ Sariaslan (beiden Atria) de Agreed Conclusions, het uitkomstdocument van CSW63 vanuit het perspectief van het maatschappelijk middenveld, gevolgd door een inhoudelijke terugkoppeling door delegatieleden Sjoerd Warmerdam en Basim al Alousi (OCW) ook in naam van Cornelieke Keijzer (BuZa) en de civil society vertegenwoordiger in de delegatie Nicole Mathot (CNV Internationaal).

Programma en (Side) Events

De delegatie van het Koninkrijk werd geleid door Minister Ingrid van Engelshoven. Namens het Koninkrijk sprak zij samen met Minister-President Evelyn Wever-Croes van Aurba in de eerste week het koninkrijksstatement uit, met daarin veel aandacht voor diversiteit en de SDGs. Tijdens CSW63 organiseerde het Koninkrijk drie side-events. Het eerste event werd door OCW georganiseerd in samenwerking met VN-Vrouwenvertegenwoodiger Clarice Gargard en haar platform Lilith en had als thema *Women in the Media*. Minister van Engelshoven had hierin in een rol. Het tweede event werd georganiseerd door BZ en was getiteld *Challenging Power Relations for Gender Equality: Lessons for Future Funding*. Het vond plaats op de Permanente Vertegenwoordiging van NL en betrof het FLOW (Funding Leadership Opportunities for Women) programma. Het derde event, getiteld *Advancing Sex Workers' Rights to Social Protection* was, ondanks het tijdstip van 08:15, drukbezocht en een veilige omgeving voor de aanwezigen. Speciale gast was de Nederlandse Vrouwenrechtenambassadeur / Director Social Development bij min BuZa Mette Gonggrijp, met daarnaast bijdragen van vertegenwoordigers van sekswerkersorganisaties uit Nieuw-Zeeland en Afrika.

Onderhandelingen

Het onderhandelingsproces verliep dit jaar zeer moeizaam, mede door stevige oppositie en procesvertraging door met name Rusland, het Vaticaan, Arabische landen en de VS. In tegenstelling tot vorig jaar, toen de VS zich constructief opstelden, gingen de Amerikanen er dit jaar vanaf het begin af aan met gestrekt been en zeer conservatieve standpunten in – m.n. op onderwerpen omtrent SRGR, abortus en sexual orientation and gender identity. Zoals elk jaar werden de meest controversiële onderwerpen uitgesteld, maar dit jaar was dit dusdanig extreem, dat de meeste paragrafen in de laatste twee dagen overeengekomen moesten worden. Wegens tijdgebrek, gaf de Voorzitter daarom twee opties: teruggaan naar Agreed Language van CSW62 of de paragraaf in zijn geheel schrappen. Er werd om deze reden veelvuldig teruggegrepen op teksten van vorig jaar, hetgeen niet persé ongunstig is, aangezien de Agreed Conclusions van CSW62 relatief progressief waren. Desalniettemin, was de sfeer grimmig te noemen, getuige ook de hieronder beschreven ontwikkelingen buiten de onderhandelingszaal. Daarnaast was er een incident tijdens de slotceremonie, waarbij Bahrein en Saoedi-Arabië in een identiek statement aangaven zich niet bij de consensus aan te sluiten omdat zij zich onder tijdsdruk gedwongen voelden akkoord te gaan met passages waarin zij zich niet konden vinden (o.a. over familie, SRGR en CSE). Toen de Voorzitter echter voor de officiële aanname van de tekst vroeg naar bezwaren, maakten beide landen geen bezwaar. Het is derhalve vanwege een procedurele fout door deze twee landen, dat er dit jaar Agreed Conclusions zijn.

Oppositie buiten de onderhandelingszaal

Zoals voorgaande jaren, was ook dit jaar de aanwezigheid van conservatieve spelers groot, ook buiten de onderhandelingszaal. Ze organiseerden een recordaantal side en parallel events. Denk hierbij aan de alt-right pro-family organisaties, zoals C-FAM, Women of the World en CitizenGo. De laatste lanceerde tijdens de CSW wederom een bustour, dit jaar met anti-abortusthema. Zorgwekkend is het feit dat dit jaar de voorzitter, de Keniaanse Koki Muli Grignon, is bedreigd. Zij ontving honderden berichten op haar persoonlijke telefoon, waarin zij ervan werd beschuldigd partijdig en pro-abortus te zijn. Andere geluiden waren er ook, soms uit onverwachte hoek. Zo stelde de organisatie Catholics for Human Rights een petitie op waarin zij de Secretary-General vroegen de observer status van het Vaticaan bij de VN in te trekken.

Agreed Conclusions

De Agreed Conclusions zijn uiteraard een compromistekst met winsten (of in de huidige context vaak: behoud van de status quote) en verliezen. Hieronder een overzicht:

Winsten/behoud status quo:

- Verwijzing naar de verantwoordelijkheid van staten voor de **bescherming van Women Human Rights Defenders (WHRD)** - is behouden gebleven, ondanks fel verzet van met name China.
- Afspraken over **Seksuele Reproductieve Gezondheid en Rechten** (SRGR), **het recht tot sociale zekerheid** en **universele toegang tot sociale beschermingsstelsels** en over **onderwijs** zijn behouden gebleven.
- De '**human rights-based approach'** is versterkt, met 35 verwijzingen naar mensenrechten (in vergelijking met 13 vorig jaar), ondanks stevige oppositie van Rusland en China. De inclusieve term '**women and girls'** wordt consequent gebruikt in de tekst,
- Nieuwe verwijzingen m.b.t. het **prioriteitsthema** zijn toegevoegd, o.a. over de universele dekking van gezondheidszorg, geboorteregistratie, openbaar vervoer, ruimtelijke planning en de rol van ICT bij het leveren van publieke diensten.
- De nadruk op de family en de rol van de vrouw als moeder is redelijk binnen de perken gebleven. Hoewel niet geformuleerd met de door ons geprefereerde inclusieve term 'various forms of the family', komt de meervoudsterm '**families**' wel in de tekst voor. het eerder 'the family,' het VN-code woord voor familie in de traditionele zin. Daarnaast wordt ook de term 'the family unit gebruikt.
- Nederland heeft zich ingezet voor een sterke tekst over de **herverdeling van huishoudelijk werk en zorgtaken.** Dit is in de tekst terug te zien; lidstaten worden opgeroepen te zorgen voor o.a. toegankelijke en betaalbare kinderopvang en moederschaps- vaderschaps- en ouderschapsverlof.
- De term **gender** en gender equality komt nog regelmatig in de tekst voor. Dit is winst omdat de VS dit jaar het extreme standpunt innam dat gender uit de tekst verwijderd diende te worden. De tekst zou enkel moeten gaan over vrouwen en meisjes (hetgeen een stuk minder inclusief is). Grote winst is dan ook dat de tekst erkent dat beleid en ontwikkeling van publieke diensten, sociale beschermingsstelsels infrastructuur **gender-resposnsive** moet zijn, daarmee de link leggend met het prioriteitsthema.
- Gelinkt hieraan is het feit dat **gender-based violence** wordt genoemd, en niet alleen geweld tegen vrouwen en meisjes. In de geweldsparagraaf wordt benoemd dat gendergerelateerd geweld zowel een oorzaak als gevolg van genderongelijkheid, en een mensenrechtenschending is. Een aparte paragraaf is gewijd aan **sexual harassment**, en verwijzing naar elementen als accountability, openbaar alsmede vervoer en de openbare ruimte als plaatsen waar gendergerelateerd geweld plaatsvindt, worden genoemd. **FGM, harmful practices en early, child and forced marriage** worden behandeld in drie paragrafen (en erkend als vormen van geweld).
- Sterke paragraaf over **multiple and Interesecting forms of discrimination**, gelinkt aan het prioriteitsthema, dus aan de rol van discriminatie bij beperkte toegang tot bijv publieke diensten.
- Er is aandacht in de tekst voor **beroeps- en onderwijssegregatie** en de noodzaak om meer meisjes en vrouwen **STEM**-richtingen te laten kiezen in hun opleiding en werk. Hierbij wordt ook verwezen naar het belang van het tegengaan van stereotiepe beelden in het onderwijs en de media.
- Ondanks verzet door de VS, is de **klimaatparagraaf** vrij sterk en wordt het Parijs Akkoord wel genoemd. De paragraaf benadrukt dat vrouwen en meisjes disproportioneel getroffen worden door klimaatverandering. Ook wordt de link gelegd met het prioriteitsthema door te stellen dat klimaatverandering de genderongelijkheid in toegang tot publieke diensten, infrastructuur en sociale beschermingsstelsels verergert. Lidstaten worden opgeroepen een genderperspectief te hanteren bij het ontwikkelen van maatregelen om klimaatverandering tegen te gaan.
- De paragrafen over **water en sanitaire voorzieningen** zijn versterkt, met daarbij aandacht voor menstruele hygiëne en de belasting van vrouwen en meisjes met de zorg voor watervoorziening.
- De **rol van vrouwen, vrouwenorganisaties en organisaties geleid door jongeren/meisjes** bij besluitvormingsprocessen wordt erkend, en het recht om te stemmen en verkozen te worden;
- **Effectieve en meaningful leadership** is inbegrepen
- **Gender-responsive budgeting** wordt genoemd.
- De meeste relevante **ILO conventies** worden genoemd.

Verliezen/niet behaald:

- **Soevereiniteitsclausules en cultuurrelativisme:** afzwakkingen in de tekst met zinsneden als 'bearing in mind national priorities', 'relevant to cultural contexts'
- Geen (directe) verwijzing **naar Sexual Orientation and Gender Identity (SOGI)**
- Ook verwijzingen naar **voorzieningen voor slachtoffers van geweld** zijn verwijderd. En dit strookt niet met het groeiend besef van de prevalentie en de gevolgen van gender gerelateerd geweld.
- Ook zijn er dit jaar wederom geen verwijzingen opgenomen naar **Comprehensive Sexuality Education**. Wel is opgenomen dat er beleid ontwikkeld kan worden met betrekking tot onderwijsprogramma's die 'scientifically accurate' zijn en relevant voor culturele context. Dit is waarschijnlijk het beste wat we er uit kunnen halen met betrekking tot dit onderwerp.
- Een algemeen verlies is ook dat bleek de onwil van regeringen om **de particuliere sector** te reguleren en verantwoordelijk te houden of verantwoordelijkheid te laten nemen om de vrouwenrechten te handhaven.
- Ook **migratie** was een groot issue dit jaar, ook binnen de EU. Er zijn een aantal paragrafen opnemen m.b.t. vrouwen en meisjes met een migrantenachtergrond, maar toch hadden we graag gezien dat er paragrafen waren opgenomen die volledig tegemoetkomen aan de behoeften van migranten.

Civil Society Vertegenwoordiger in de Delegatie

Nicole Mathot gaf aan haar deelname aan de CSW als Civil Society Vertegenwoordiger in de Delegatie als een geweldige ervaring te zien. Ze sprak haar waardering uit voor de open communicatie met OCW en BuZa de ruimte die zij binnen de Nederlandse en EU-delegatie kreeg. Haar bijdrage was vooral inhoudelijk; met haar expertise kon ze de onderhandelaars scherp houden op onderwerpen die sterk gelieerd waren aan het prioriteitsthema. Zo is zij zeer verheugd met verwijzingen in de tekst naar het recht op toegang tot sociale beschermingsstelsels en het merendeel van de relevante ILO conventies. Vooraf had ze zich afgevraagd hoe serieus lidstaten het CSW-proces zouden nemen, de Agreed Conclusions zijn immers niet bindend, maar eenmaal in New York constateerde ze dat alle lidstaten hard vochten voor hun standpunten. Wel gaf ze aan dat ze meer dialoog tussen lidstaten had verwacht. Tenslotte benadrukte ze het belang van eenheid binnen de EU.

Discussie

De discussie met het publiek concentreerde zich op de volgende punten:

- Evaluatie van side events
- De follow-up na CSW63 en verspreiding van de uitkomsten. De delegatieleden gaven aan de Agreed Conclusions en een verslag van CSW63 onder de aandacht te zullen brengen bij andere ministeries en de Tweede Kamer. Het is vervolgens aan het maatschappelijk middenveld om middels een lobby richting de Tweede Kamer, de aandacht voor de Agreed Conclusions en het CSW-proces te vergroten.
- Evaluatie van media-aandacht, die dit jaar meer was dan voorgaande jaren, met als resultaat o.a. een artikelenreeks in de Volkskrant en De Morgen en aandacht in het tv-programma RTL Live en de Nieuwe Maan. Extra aandacht zou wellicht gegenereerd kunnen worden d.m.v. het opstellen van een mediaplan i.s.m. de OCW en BZ.
- Zorgen over de invloed van conservatieve krachten (m.n. ook de rol van de VS en Rusland hierin) en de gender backlash, ook met oog op het proces voor Beijing25+ (zie onder).
- De precieze planning van de voorbereidingen voor Beijing25+ in Nederland en internationaal is nog niet helemaal bekend. Hieronder een overzicht van de officiële planning van UN Women.

Beijing25+

Beijing25+ betreft de viering van het 25-jarig jubileum van het Beijing Platform for Action (BPfA), opgesteld tijdens de Vierde Wereldvrouwenconferentie in Beijing. Vorderingen op de implementatie van het BPfA zullen worden geëvalueerd tijdens CSW64 (9 – 20 maart 2020), met als uitkomst een politieke verklaring. Er zullen volgend jaar dus geen Agreed Conclusions zijn. UN Women heeft het volgende tijdspad uitgestippeld:

Activiteiten nationaal

- Deadline voorbereiding nationaal review rapport over BPfA voor UN Women: 1 mei 2019. Hiervoor is beknopte input geleverd.
- Juli 2019 – maart 2019: nationale activiteiten en vieringen; het is nog onduidelijk hoe Nederland dit zal invullen

Activiteiten regionaal

- Regionale intergouvernementele meeting: ECE 29 – 30 oktober in Genève
- Eind 2019 – begin 2020: regionale reviews van BPfA

Activiteiten wereldwijd

- 9 – 20 Maart 2020: CSW64: review en beoordeling van voortgang m.b.t. het BPfA
- Juni 2020: multi-stakeholder Global Women's Forum, op meerdere locaties wereldwijd (e.g. Parijs en Mexico). De uitkomst van dit forum is een roadmap voor versterkte implementatie en accountability m.b.t. het BPfA, die de discussie tijdens de high-level meeting (zie onder) zal voeden).
- September 2020: high-level meeting in de Algemene Vergadering.

.

Vanuit WO=MEN en Atria willen wij u allen hartelijk bedanken voor uw aanwezigheid en input. Mocht u opmerkingen of vragen hebben, neemt u dan contact op met Margriet van der Zouw, Lisanne Post en Zehrâ Sariaslan.

Margriet van der Zouw
Programma manager Social Movement Building / UN
E: m.vanderzouw@wo-men.nl
T: 070 - 392 31 06

Lisanne Post
Beleidsadviseur Atria
E: l.post@atria.nl
T: 020 - 30 31 531

Zehrâ Sariaslan
Beleidsadviseur Atria
E: s.sariaslan@atria.nl
T: 020 - 30 31 554